

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “แนวทางพัฒนาทีมงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในทัศนะของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีดังนี้

วิธีการศึกษา

1. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) ได้แก่ เอกสารวิชาการ หนังสือ และงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องที่นำมาประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์
2. การศึกษาภาคสนาม (Field Study) ได้แก่ การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่กำหนด

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นกรมที่มีความสำคัญมากของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีภารกิจในการกำกับและสนับสนุนการบริหารราชการของทุกหน่วยงานในกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งราชการบริหารส่วนภูมิภาค มีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ใน 75 จังหวัด รับผิดชอบภารกิจที่กว้างขวางและหลากหลายนับตั้งแต่ภารกิจ อำนวยการ นโยบายและแผน บริการสาธารณสุข สนับสนุนบริการสาธารณสุข วิชาการ และการผลิต และพัฒนากำลังคนด้านสุขภาพของกระทรวง และข้าราชการระดับปฏิบัติการเป็นทีมงานที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานต่างๆ ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในการประสานและสนับสนุนทรัพยากรให้เอื้อต่อการพัฒนาระบบ และกระบวนการในการทำงานด้านสุขภาพ ทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคในแต่ละพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านครอบคลุม และได้มาตรฐาน

ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดกลุ่มประชากรคือ ข้าราชการระดับปฏิบัติการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในส่วนกลาง จากประชากรทั้งหมด 580 คน โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie and D. W. Morgan (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2547, น. 130) ได้ขนาดประชากร จำนวน 234 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.1
ขนาดประชากร

หน่วยงาน	จำนวน ข้าราชการ	ขนาด ตัวอย่าง
สำนักบริหารกลาง ประกอบด้วย 6 กลุ่มงาน	345	140
กลุ่มบริหารงานทั่วไป	38	15
กลุ่มคลังและพัสดุ	77	31
กลุ่มงานบริหารบุคคล	167	68
กลุ่มกฎหมาย	27	11
กลุ่มเสริมสร้างวินัยและคุณธรรม	17	7
กลุ่มประสานและสนับสนุนภูมิภาค	19	8
สำนักนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 9 กลุ่ม	117	47
กลุ่มอำนวยการ	30	12
กลุ่มนโยบายสาธารณะสุข	10	4
กลุ่มแผนงานและทรัพยากรสาธารณสุข	9	4
กลุ่มพัฒนายุทธศาสตร์	7	3
กลุ่มข้อมูลข่าวสารสุขภาพ	21	8
กลุ่มสนับสนุนและพัฒนากการกระจายอำนาจด้านสุขภาพ	6	2
กลุ่มการสาธารณสุขระหว่างประเทศ	14	6
กลุ่มสารนิเทศ	17	7
กลุ่มประสานงานคณะรัฐมนตรี รัฐสภาและบริหารการ ประชุมระดับนโยบาย	3	1
สถาบันพระบรมราชชนก	60	24
ศูนย์เทคโนโลยีและสารสนเทศ	23	9
สำนักตรวจและประเมินผล	35	14

ที่มา: กลุ่มงานบริหารบุคคล เดือนมกราคม, 2549

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้มาจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยมีโครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วย ข้อคำถามปลายปิดและปลายเปิดซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของข้าราชการระดับปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับ อายุ ตำแหน่ง ระดับ ระยะเวลารับราชการ หน่วยงานที่ปฏิบัติและจำนวนสมาชิกภายในทีมงาน ประกอบด้วยคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการทำงานเป็นทีมของข้าราชการระดับปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ไม่มีการปฏิบัติ

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน
ไม่มีการปฏิบัติ	0	คะแนน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติการทำงานเป็นทีมไปสู่องค์การแห่งการเรียนรู้ ของข้าราชการระดับปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย เห็นด้วยน้อยที่สุด ไม่เห็นด้วย

เห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	0	คะแนน

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาทีมงานไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ของข้าราชการระดับปฏิบัติการของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ไม่ควรมีการปฏิบัติ

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน
ไม่ควรมีการปฏิบัติ	0	คะแนน

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาใช้ในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางพัฒนาทีมงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้เพิ่มเติม

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เพื่อให้เครื่องมือในการศึกษาที่จัดทำขึ้นมีความเที่ยงตรง (Validity) และมีความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือไปทดสอบก่อนการเก็บข้อมูลจริง โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มประชากรที่เป็นข้าราชการระดับปฏิบัติการของกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษา จำนวน 30 ราย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและหาความเชื่อมั่น โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Co-efficient) ของ Cronbach ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้ คือ

1. แบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการทำงานเป็นทีม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8516
2. แบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติการทำงานเป็นทีมไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9539
3. แบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวทางพัฒนาทีมงานสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9653
4. แบบสอบถามทั้งฉบับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9671 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามชุดนี้มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง

5. ได้นำแบบสอบถามที่ตอบแล้วนำมาวิเคราะห์ความถูกต้องของเนื้อหาให้มีความชัดเจน แล้วปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนครบสมบูรณ์ตามเนื้อหาที่จะศึกษา จึงได้นำไปศึกษาจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการทำหนังสือจากผู้อำนวยการโครงการ ถึง คณบดีคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และถึงปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลแบบสอบถามจำนวน 234 ชุด ในหน่วยงานต่างๆ ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ 1. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2. สำนักบริหารกลาง 3. สถาบันพระบรมราชชนก 4. สำนักตรวจและประเมินผล และ 5. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ เมื่อได้รับการอนุมัติแล้วจึงประสานงานกับเจ้าหน้าที่ธุรการของแต่ละหน่วยงานในการแจกจ่ายแบบสอบถาม และรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน ซึ่งใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 2 สัปดาห์ และได้แบบสอบถามกลับคืนมาเป็นจำนวน 223 ชุด คิดเป็นร้อยละ 95.29

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับเรียบร้อยแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วจึงนำเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลขและนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Science : SPSS) หลังจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว ผู้ศึกษาจะนำมาเสนอผลการศึกษาโดยเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา โดยมุ่งสาระสำคัญจากแบบสอบถาม และการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ได้แก่ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบด้วย F- test แล้ว จึงนำมาเสนอผลการศึกษาโดยใช้การเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาประกอบตารางอธิบายข้อมูลในการศึกษา

เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยจากคะแนนที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็นระดับดังนี้

การแสดงระดับของคะแนนเฉลี่ย จะพิจารณาจากคะแนนของคำตอบ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์คำนวณจาก

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

ระดับของคะแนนเฉลี่ยจะมีชั้นคะแนนดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	อยู่ในระดับน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	อยู่ในระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	อยู่ในระดับมาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด

การทดสอบสมมติฐาน เป็นการหาค่าทางสถิติเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยการใช้ F-test กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

การนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษานำเสนอข้อมูลและสรุปผลการศึกษา ได้มุ่งสาระสำคัญจากแบบสอบถามโดย

1. การพรรณนา ซึ่งอาศัยข้อมูลทางสถิติ ปรากฏการณ์ และการอธิบายโดยแนวคิด ทฤษฎี
2. ตารางแสดงการกระจายของตัวแปร โดยการอ่านค่าสถิติตัวเลขที่ปรากฏบนตาราง นั้นๆ เพื่อประกอบกับการบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา